

Posudek diplomové práce UK FHS

Obor: Řízení a supervize v sociálních a zdravotnických organizacích

Název práce: Úskalí zavádění supervize v rámci evropských projektů do zařízení ústavního typu

autor práce: Bc. David Odstrčil

rok ukončení studia: 2014

vedoucí práce: Zuzana Havrdová

zaměření studia: Supervize

Diplomant si zvolil téma z oblasti supervize v oblasti rezidenční sociální péče, v níž pracovně působí. Ve své práci vyšel především z teoretických poznatků týkajících se supervize. Nejvíce těžil z poznatků o zahajování supervize a jejím kontraktování, méně se již opřel (zejména v interpretaci a diskusi) o témata zavádění supervize do organizace a působení kultury supervize na kulturu organizace. Vzhledem k tomu, že celkově je tato problematika zatím velmi málo probádána, navázal do značné míry na publikace a výzkumy v této oblasti realizované na katedře řízení a supervize. Za cíl práce si zvolil pojmenovat možná úskalí zavádění supervize v atypickém kontextu evropských projektů.

Teoretická část práce je členěna podle čtyř témat vymezujících zkoumané pole-organizační kultura (její pojetí, typy, výzkum), supervize (vymezení pojmu a typů, zavádění supervize, interakce s kulturou organizace), dále pak zařízení ústavního typu a v poslední kapitole jsou krátce zmíněny evropské projekty (zejména druhy).

Empirická část je tvořena kvalitativním výzkumem, v němž se autor opírá o tři polostrukturované hloubkové rozhovory, které doplňuje analýzou dokumentů (zejména závěrečných zpráv z projektů). Využívá též dle sdělení v práci vlastní polní poznámky a deník výzkumníka.

Silnou stránkou teoretické části práce je, že autor vybírá relevantní myšlenky a témata jednotlivých kapitol a snaží se ukázat jejich souvislost s empirickou částí. Některé z prezentovaných myšlenek pak skutečně využívá při interpretaci a diskusi svých výsledků. Správně cituje. Stylisticky je text dobře stavěný. Slabou stránkou je, že autor nepřináší žádné vlastní syntetizující poznatky. Vychází převážně z dobře známých přehledových českých zdrojů, které jsou běžně dostupné. Rozsah kapitol je nevyvážený, tam kde autor neměl po ruce dost již zpracovaných publikací, nepřinesl sám nic nového. Např. kapitola o evropských projektech je velmi zběžná a neobsahuje významné informace, které se tématu týkají. Často též používá citace z druhé ruky i tam, kde lze zdroj snadno zpřístupnit. V textu se vyskytují gramatické chyby (zejména ve shodě substantiv středního rodu a přičestí minulého – např. témata byl-y místo byl-a). Místy vypadly části slov či vět (např. P místo poděkování, na straně 14 poslední věta končí „jsou“, strana 15 nenavazuje na předchozí text). K formálním nedostatkům patří i to, že na některých místech jsou přímé citace psány kurzívou a na jiných ne (ukázkou může být strana 19).

Empirická část je výborně zpracovaná v části týkající se zvolené metodologie a designu výzkumu. Autor naznačuje, že se bude řídit metodologií zakotvené teorie, to však nakonec nedělá a nevysvětluje proč. V posledku používá kategoriální analýzu, přičemž vytváří pět hlavních kategorií – vstup, místo, vlivy, proces a role. Proces vytváření kategorií není podrobněji přiblížen, ani není schematicky ukázáno, jak a z čeho byly kategorie konstruovány. Vedoucí práce neměla možnost do procesu zpracování výzkumných dat nahlédnout, ani jej s diplomantem konzultovat, vzhledem k tomu, že probíhal na poslední chvíli a byl zřejmě konzultován jinde. Následující kritické připomínky vyplývají tedy i

z jiného teoretického akcentu vedoucí práce a jejího očekávání od původního vyjednaného tématu práce. Vytvořené kategorie považuji za významově málo vnitřně konsistentní – na základě uvedených citací z rozhovorů bych předpokládala, že velké kategorie měly vzniknout z menších, homogennějších kategorií a axiálním kódováním by se mohly/měly ukázat ještě jiné, interpretačně více nosné a lépe ohraničené kategorie. Ve všech předkládaných kategoriích se takto objevuje a **v nerozlišené směsi opakuje** téma obtížného a nedotaženého kontraktování, nepřipravenosti organizace na supervizi, nemotivovanosti pro supervizi, křížení různých agend (projektu, dobrovolnictví, supervize) a odlišných organizačních kultur zařízení a supervize, aniž by tyto byly hlouběji nasvíceny a analyticky popsány jejich vzájemné interakce. Jako ústřední myšlenka práce se pak vrací hlavně chyby v kontraktování supervize, a z toho vyplývají i doporučení v závěru práce. Takové zjištění sice není nesprávné, je však poněkud banální, obecně známé a bylo známo i autorovi práce ještě před tím, než s prací začal. Naopak původní implicitní teoretický záměr sledovat interakce mezi kulturou organizací, kulturou evropských projektů a kulturou supervize, který se vzhledem k vytvořenému materiálu nabízí, naplněn nebyl. Proklamovaná triangulace tak nepůsobí moc přesvědčivě. Dokonce na str. 86 autor explicitně vyjadřuje své „zjištění“, že „se nejedná o střet kultur při zavádění supervize“, toto tvrzení však nijak nedokládá. Podle názoru vedoucí práce naopak řada výpovědí participantů v práci uvedených (například v kategorii „místo“, ale i jinde) na střet kultur ukazuje a je škoda, že tento zajímavý fenomén, který byl zatím málo zkoumán, tu není hlouběji analyticky nasvícen.

V závěru navržená doporučení pro uvedenou oblast působení supervizorů považuji za poněkud zavádějící v tom, že nepojmenovávají významnou a v literatuře opakovaně zdůrazněnou nutnost přípravy organizace na supervizi a nezbytnou motivaci vedení i účastníků pro supervizi, ani již známé obtíže při zavádění supervize do organizace, kde dosud nebyla (ta nejsou reflektována ani při analýze). V doporučeních chybí i podle mého názoru nezbytné pojmenování významného střetu zájmů a rolí, které v podstatě eticky znemožňuje za této situace supervizi vůbec realizovat. Doporučení tak (stejně jako analýza a diskuse) podle mne ukazují na spíš povrchní uchopení tématu, pravděpodobně v důsledku časové tísně.

I přes uvedené kritické připomínky oceňuji, že práce přináší řadu zajímavých dat z dosud nezkoumané a značně kontroverzní oblasti a naplňuje původně formulovaný široký cíl ukázat některá úskalí, s nimiž se supervizor setkává v takto vytvořeném poli. Řadu úskalí dobře a otevřeně pojmenovává a zajímavě je ilustruje autentickými výpověďmi supervizorů. Přispívá tak svou troškou do málo probádané oblasti. Doporučila bych, aby data byla doplněna o další výpovědi, jak to též autor zmiňuje, znovu již bez časové tísně sekundárně analyzována a výsledky využity jako jeden ze zdrojů evaluace evropských projektů v sociální oblasti, které se bohužel dosud často míjejí svému účelu. Od toho by se sociální pracovníci a supervizoři měli z etického hlediska v budoucnu snažit buď distancovat, anebo ze své eventuelní vedoucí pozice ovlivnit tuto špatnou praxi.

Celkově práci hodnotím jako velmi dobrou až dobrou, podle výsledku obhajoby.

K obhajobě mám tyto otázky:

- 1. Jakým postupem jste dospěl k pěti kategoriím, které v práci představujete?*
- 2. Vysvětlíte, jak chápete kulturu supervize a jak souvisí vaše pojetí kultury supervize s potřebou jedné ze supervizorek „vyhřeznout“ na čas směrem k supervizantům. Jak byste tuto potřebu začlenil a pojmenoval z hlediska kulturního? Jak zapadá či nezapadá do kultury supervize? A jak zapadá do procesu zavádění supervize do organizace?*